

Heraclias

Ἡρακλείας

1 Ἀγαλλιάσθω πᾶς χορὸς τῶν ἀστέρων τὸν ἀστρόδουλον δεικνύων πεπτωκότα καὶ τὴν ἑαυτοῦ πῶσιν ἠγνοηκότα· οὐκ ἔστεγεν γὰρ ἡ κτίσις τιμωμένη κἂν δυσσεβηθεὶς ὁ Κτίσας ἠνείχετο. νῦν πανσέληνος ἡ σελήνη λαμπέτω τοῦ Χοσρόου λήγοντος ἐγγυωμένη Πέρσας τὸ λοιπὸν μὴ θεουργεῖν τὴν κτίσιν. καὶ νῦν ὁ τρισεμέγιστος ἡλίου πόλος, λούσας ἑαυτὸν τῇ καθάρσει τῶν φόνων, βοᾷ, λαλεῖ σοι τὴν σφαγὴν τοῦ Χοσρόου, θεοῦ βεβήλου ἐκφυγῶν ὑποψίας. σκίρτησον αἰθήρ· ὁ κρατῶν Περσοκράτης ὁ πυρσολάτρης ἐζοφώθη Χοσρόης. πάλιν κάμινος Περσικὴ καὶ δευτέρα δροσιζεται φλόξ <τῶ> Δανιὴλ τῶ δευτέρῳ, ἀνωφερῆς δὲ καίπερ οὔσα τὴν φύσιν χεῖται κατ' αὐτῶν καὶ διώκει καὶ φλέγει τοὺς τὴν πονηρὰν ἐκπυρώσαντας φλόγα· πάλιν λεόντων ἠγριωμένων στόμα εἰς γῆν δι' ὑμῶν Περσικὴν ἀνεφράγη· πάλιν παροινεῖ δυσσεβῶς ὁ Χοσρόης καὶ πῦρ θεουργεῖ καὶ θεὸς φαντάζεται, ἕως σὺν αὐτῷ καὶ τὸ πῦρ ὑπερβράσαν σὺν τῷ θεουργήσαντι συγκατεφθάρη· πάλιν παροινεῖ καὶ μεταίρει τὴν κτίσιν Ἐξέρξη τε τῷ πρὶν ἀντερίζει καὶ θέλει πῆ μὲν πετρώσαι τὸν βυθὸν τοῖς λειψάνοις, πῆ δ' αὖ γε τὴν γῆν κυματῶσαι τοῖς λύθροις· γιγαντιᾶ δὲ καὶ τυραννῆσαι θέλει καὶ τὸν πρὸ πάντων εἰκονίζει Βαλτάσαρ χραίνων τὰ θεῖα τῷ μολυσμῷ τῆς μέθης, ἕως κατ' αὐτοῦ δάκτυλος θεηγόρος τῇ δεξιᾷ σου χρώμενος χειρογράφῳ ψήφου μελαίνης ἐξεφώνησε κρίσιν. λήγουσι λοιπὸν αἱ βροχαὶ τῶν αἱμάτων, φεύγει τὸ ρεῦμα τῶν ἀειρρῦτων φόνων, ἡ γῆ βιαίοις οὐκ ἔνοχλεῖται τάφοις, θάλαττα λύθρων οὐ μαιίνεται χύσει· τῶν αἰχμαλώτων οὐ βρῦει τὸ δάκρυον, ἀργεῖ τὸ λοιπὸν ἡ πλοκὴ τῆς ἀγχόνης, οὐδεὶς μετ' ὄξους ἐκκενώσας αἰθάλην τὴν ῥίνα ποιεῖν ἐκβιάζεται στόμα· τὰ δένδρα νεκροῖς οὐ βαρεῖται φορτίοις, ἄπους, ἄχειρος οὐ βαρεῖ τὸν αὐχένα· πλήρεις ἐκάστῳ τῶν μελῶν αἱ συνθέσεις· οὐδεὶς ἀμοιβὴν συμφορᾶς ἀντιστρόφου τὴν χεῖρα κιχρᾶ τῶν ποδῶν ἀντεργάτιν· ἀλλ' οὐρανὸς γῆ πῦρ ὕδωρ ἀῆρ νέφη καὶ πᾶς ὁ κόσμος τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω κροτεῖ σὺν ἡμῖν τοῦ Θεοῦ τὰ σκέμματα ἐνὸς πεσόντος καὶ σεσωσμένων ὄλων. νῦν τὸν πυραυγῆ Χοσρόης Ἐωσφόρον ἔγνω ζοφώδη, καὶ πλάνητας οὐκ ἔχει<ν> τοὺς ἐπτὰ φησιν, ἀλλ' ὄλους τοὺς ἀστέρας· νῦν πάντας αὐτοὺς ἐμπεσὼν τῷ Ταρτάρῳ βλέπει σκοτεινοὺς ἐξ ἀνάγκης Ἐσπέρους καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀστοχήσας ἐλπίδος οὐς ζῶν ἐτίμα, δυσσεβεῖ τεθαμμένος. ποῦ νῦν ὁ λῆρος τῶν ἀεισφαλῶν μάγων; ποῦ τῶν ἐν ἄστροις ὀργίων τὰ σκέμματα; ποῖος πεσόντα Χοσρόην ὠροσκόπει; πάντως ἔδοξεν ἐμπεσεῖν τῷ τοῦ Κρόνου· τέκνου γὰρ ὀρμαῖς ὁ σφαγεὺς ἀνηρέθη. Ὅμηρε, τὸν πρὶν μηδαμῶς Ἡρακλέα θεὸν προσεῖπειν ἀξιώσης ἀσκόπως· τί γὰρ τὸ κοινὸν ὠφέλησε τοῦ βίου κάπρος φονευθεὶς ἢ λέων πεπνιγμένος; θαύμαζε μᾶλλον ὡς ἐν ἀνθρώποις ἕνα τὸν κοσμορῦστην εὐλόγως Ἡρακλέα. κατῆλθεν οὗτος ἄχρι τῆς Ἄιδου θύρας, τὴν λῦτταν ἦγξε τοῦ κυνὸς τοῦ παμφάγου, Ἄλκηστιν ἐξήγειρε τὴν οἰκουμένην, ἀνεῖλε τὸν δράκοντα τὸν μαιφόνον καθεῖλεν ὕδραν μυριαύχενον βλάβην, ῥυπῶντα τὸν πρὶν ἐξεκόπρωσεν βίον, ἔπνιξε τὸν λέοντα τὸν κοσμοφθόρον, καὶ νῦν προῆλθεν Ἡρακλῆς τῷ πράγματι λαβὼν τὰ χρυσοῦ μῆλα, τὰς πόλεις ὄλας. παρῆλθε πηγὴ τῆς ἀφεγγοῦς ἐσπέρας, τὸ φῶς ὑπέστη καὶ διέστη τὸ σκότος· καὶ δεύτερος νῦν κοσμοποιεῖται βίος καὶ κόσμος ἄλλος καὶ νεωτέρα κτίσις. καὶ νῦν ὁ Νῶε τῆς νέας οἰκουμένης κιβωτὸν εὔρε τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καὶ πᾶσαν ἔνδον ἐντεθεικῶς τὴν φύσιν ἀφήκεν αὐτὴν εἰς ἔνοπλα τάγματα <ἐπί> τῷ κατακλυσμῷ Χοσρόου φρουρουμένην· σχεδὸν γὰρ εἶπεῖν πᾶσα σὰρξ διεφθάρη ἐκ τῆς χυθείσης παγγενοῦς ἀμαρτίας, ἕως ἐλαίας ἡμελημένης

κλάδον λαβὼν ἔσωσε τοῦ βίου τὰ λείψανα. ποῦ νῦν Ἀπελλῆς, ποῦ λαλῶν Δημοσθένης, ὅπως ὁ μὲν σου σωματώσας τοὺς πόνους, ὁ δ' αὖ τὰ νεῦρα τῶν λογισμῶν ἀρμόσας, ἔμπνουν ἀναστήσωσι τὴν σὴν εἰκόνα; ὦ Σκηπίων, σίγησον· ἐγράφη νόμος τοὺς Σκηπίωνας Ἡρακλείωνας λέγειν. κοινὸν τὸ δόγμα· νῦν ἀκινδύνως μόνον ἔξεστι δούλοις νομοθετεῖν πρὸς δεσπότας. κύρωσον, ὦ κράτιστε, τὸν νόμον τύπῳ· ἔχεις συνειδός, οὐκ ἔχεις ὑποψίαν, ἔχεις ἄμετρα μαρτυροῦντά σοι βέλη, ἔχεις συνεργοὺς ἐμφύτους τὰ τραύματα, ἔχεις ἀγῶνας εὐφραδεῖς συνηγόρους, ἔχεις ἀγῶνας εὐγενεῖς ταχυγράφους οἱ τὸν νόμον γράφουσιν οὐ γραφῆ νόθῳ, ἀλλ' ἐξ ἐρυθρῶν, ὡς προσήκει, γραμμάτων· τὸ σὸν γὰρ αἶμα τοῖς γραφεῦσιν ἀρκέσει. Πλούταρχε, σίγα, τοὺς Παραλλήλους γράφων· τί πολλὰ κάμνεις καὶ στρατηγούς συλλέγεις; τὸν δεσπότην ἔκφραζε, καὶ γράφεις ὄλους. ἤδη γὰρ ὁ Πλούταρχος ἐξᾶραι θέλων τὸν τοῦ Φιλίππου καὶ πρὸς ὕψος ἀρπάσαι, ἔσπευδε δεῖξαι πᾶσιν ὡς ἐναντία κατεῖχον αὐτὸν ἀντιπράττουσαι τύχαι· οὐκ ἠγνόει γάρ, δεινὸς ὢν λογογράφος, ὡς εἴπερ αὐτὸν εὐτυχοῦντα συγγράφοι, δώσει τὸ νικᾶν ἀντ' ἐκείνου τῆ τύχη· ἀλλ' εἶχεν, ὦ Πλούταρχε, τῆς τύχης πλέον ὁ σὸς στρατηγὸς δραστικούς τοὺς συμμαχοῦς. τίς δὲ στρατὸν γέμοντα Περσικοῦ φόβου, παρ' οἷς τὸ φεύγειν ἦν ἀκίνδυνος μάχη φύσις τε λοιπὸν ἐξ ἔθους ἐγένετο, ἔπεισεν ὄπλοις καὶ καθώπλιζεν λόγοις καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς δειλίαν μεθαρμόσας εὐτολμίαν ἔδειξε τὴν ἀτολμίαν, εἰ μὴ τὸ σὸν φρόνημα καὶ τὸ σὸν κράτος ἠγειρεν αὐτούς, ὡς ἀκινήτους λίθους τὴν γῆν βαροῦντας τοῖς ἀκάρποις φορτίοις; ποῦ τῶν Ἀθηνῶν οἱ πρὸ τούτου ζωγράφοι οἱ τὸν στρατηγὸν Τιμόθεον ἐν ταῖς μάχαις κοιμῶμενον γράφοντες, εἶτα τὴν Τύχην ἐκεῖθεν ἔνθεν ἐνδιδοῦσαν τὰς πόλεις; δέον γὰρ αὐτοῖς νῦν ἐναντίως γράφειν, τὴν μὲν Τύχην σοι πανταχοῦ κοιμωμένην, μᾶλλον δὲ τοῖς σοῖς ἀντερίζουσας πόνους, σὲ δὲ στρατηγὸν διπλοκινδύνου μάχης καὶ πρὸς τύχας καμόντα καὶ πρὸς βαρβάρους. πόθεν μετῆλθεν εἰς βαφὴν ἐναντίαν ἢ τῶν τριχῶν σου χρυσομίμητος κόμη; ἔβαψεν αὐτὴν ἢ χιῶν τῶν φροντίδων. καὶ ποῦ μετέστη τῶν μελῶν ἢ λευκότης; πύρωσις αὐτὴν ἀντανεῖλεν ἡλίου; ἀπεικὸς οὐδέν, ἀλλ' ὅμως στοχάζομαι, ἐν τῷ διαχειῖσθαι τοὺς ἰδρώτας τῶν πόνων ἢ λευκότης μετῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν. οὐκ ἤρκεσάν σοι πρὸς τυράννους αἱ μάχαι, οὐκ ἢ παναλκῆς ἐξεπόρθησε κρίσις θᾶττον λογισμοῦ καὶ σχεδὸν πρὸ τῆς τύχης, εἴπερ τίς ἐστι καὶ τυραννίδος τύχη· οὐκ ἤρκεσάν σοι φροντίδων πολυτρόπων ἐμφυλίων τε καὶ ξένων καὶ βαρβάρων ἄλλαι μετ' ἄλλας συμπλοκαὶ καὶ συγχύσεις· οὐκ ἤρκεσάν σοι τοῦ στρατοῦ τὰ πράγματα, ἀλλ' εἰς τοσαύτην εὐσεβοῦς ἀπληστίας ὄρεξιν ἦλθες, ὥστε καὶ τῶν ἐγκάτων ἐντὸς παρελθεῖν τῆς ἀθέσμου Περσίδος. ποίους στρατηγούς ἢ Σταγειρίτας ἔχων ἐπῆλθες εἰς γῆν εὐτυχοῦντων βαρβάρων; οὐ τὰς ἀπίρους τῆς ὁδοῦ διαστάσεις ὁ σὸς λογισμὸς ἐννοῶν συνεστάλη, βλέπων μάλιστα καὶ τὰ νεῦρα τῆς μάχης, τὸν πλοῦτον, ἐκρέυσαντα πρὸς τοὺς βαρβάρους· οὐ μητρὸς οἶκτος πυρσὸν ἔμφυτον πνέων ἐπέσχευ ὑμᾶς· οὐ τὰ τέκνα σου τότε, οἱ ψυχαγωγοὶ μαργαρίται τοῦ βίου, στοργῇ δεθέντα ψυχικῇ παρεκράτουν· οὐκ εὐλαβήθης τὰς ἐνοχλοῦσας νόσους, οὐ τὰς δι' ἡμᾶς ἀντιπραττούσας τύχας <εἰ χρὴ καλεῖν με τὰς ἀμαρτίας τύχας,> ἀλλ' ὡς ἄσαρκος καὶ μόνος δοκῶν ἔχειν ἢ σῶμα χαλκοῦν ἢ σιδηρᾶν καρδίαν ἀπῆλθες, ἐστράτευσας, ὠπλίσω πάλιν εἰς ἀντὶ πάντων. ὦ φιλάνθρωπος ζέσις πάσης ἀνάγκης δραστικῆς ὑπερτέρα. ποίαν, στρατηγέ, χειρὸς ἔκτασιν φέρων, ποίαν δὲ μέχρι τῶν νεφῶν εὐρῶν βάσιν σεαυτὸν ἐξέτεινας, ὥστε σε φθάσαι καὶ τὴν πρὸς ἄκρον ὕψος ἠρμένην τύχην τοῦ πυρσολάτρου Χοσρόου κατασπάσαι; ἦ δήλον ὡς ἢ χεὶρ μὲν ἐκ τῶν ἰκμάδων τῆς εὐσεβείας εὐκόλως ἐτείνετο, πέτρα δὲ σοὶ τις οὐρανῶν ὑπερτέρα ὁ Χριστὸς ἐγγὺς εἰς βάσιν παρίστατο, δι' οὗ τὸν ἐχθρὸν ἐν κακοῖς ἐπηρμένον ἐκ τῶν νεφῶν καθεῖλες ἐν τῷ Ταρτάρῳ. ποίαν παρῆλθες μὴ τεθλιμμένος τρίβον τῆς γῆς ἀπάσης δυσσεβῶς πεφλεγμένης; τὸ πῦρ γὰρ εἰκὴ προσκυνῶν ὁ Χοσρόης οὐκ εἰς τὸ σῶζειν εἶχεν, ἀλλ' εἰς τὸ φλέγειν. πῶς οὖν

παρήλθες τὰς ἐρήμους ὡς πόλεις εἰ μὴ δι' αὐτῆς τῆς νοουμένης Πύλης ἐλθὼν ἐδείχθης ἀπλανῆς ὁδοιπόρος; ὦ νῦν ἀληθῆ δεικνύων τὴν πορφύρανπορφύρεται γὰρ εἰς βαφὴν αἰωνίαν ἰδρῶσι τοῖς σοῖς εὐσεβῶς ἠμαγμένη· μένει δὲ λευκή, καίπερ οὕσα πορφύρα, καὶ τῇ νέᾳ στίλβουσα καλλιέργια, ὅσον φορεῖται, μειζόνως λαμπρύνεται χαῖρε, στρατηγὲ κοσμικοῦ γενεθλίου· τὸν σὸν γὰρ ἄθλον πᾶσα χώρα καὶ πόλις ἔμπρακτον οἶδε τοῦ βίου γενέθλιον· τὸν πενταπλοῦν εἰς ἄκρον ἦνυσας δρόμον ἰδρῶν, ἐλαύνων, ἀντεγείρων, συντρέχων ἕως καθεῖλες <τὸν> παραβάτην Χοσρόην. κατεπλάγησαν οἱ πρὸ σοῦ διφροστάται ἐν τῇ τοσαύτῃ τοῦ δρόμου παρεκτάσει ὀρῶντες ὑμῶν τοὺς τροχοὺς βεβηκότας, καὶ πᾶς ὁ τῆς γῆς δῆμος ἐκ τῶν τεττάρων ὕμνησε πλευρῶν ἐν θεάτρῳ τοῦ βίου· κοσμοῦσι πάντες σοῦ φανέντος τὴν Πόλιν, ἄνθη δὲ συλλέξαντες ἐψυχωμένα στέφουσιν ὑμᾶς ταῖς προσευχαῖς ὡς ῥόδοις· τὰς κοσμικὰς γὰρ ἐξανοίγει σοι θύρας ὁ τῶν ἀγώνων καὶ βραβεὺς καὶ δεσπότης, δι' ὧν προελθὼν παγγελῆς νικηφόρος ἔχεις ἄχραντον τὴν ἀφ' ὑψους εἰκόνα. οὕτως ἀπλήστως ἐκχυθεὶς πρὸς τοὺς λόγους στέργω δι' ὑμᾶς τὴν καλὴν ἀπληστίαν. τί πρῶτον εἰπὼν, ποῖα συγγράφων μέσα, τῶν ἐσχάτων σου δράξομαι προσιμίων; ἀντεμπλοκὴ γὰρ συγκροτεῖται καὶ μάχη τῶν σῶν ἀγώνων νῦν ὁμοῦ μεμιγμένων· καὶ μῆξις ὡσπερ γίνεται μοι καὶ στάσις, ὡσπερ ῥεόντων τῶν ποταμῶν τῶν ὀμβρίων ὁ πόντιος ῥοῦς ἴσταται μεμιγμένος. οὕτω γὰρ ἐκβλύσαντες ἐξ ἐνὸς πόρου τῶν σῶν ἰδρῶτων οἱ ποταμοὶ μεμιγμένοι ὠθοῦσι καὶ σφύζουσιν ὡσπερ ἐκ βίας ἄλλος τὸν ἄλλον ἐκδραμεῖν ἠπειγμένοι καὶ ταῖς ἀβύσσοις ἐντεθῆναι τῶν λόγων. καὶ πού τις αὐτῶν εἶπερ ἐμβριθεστέρῳ τάχει προκύψει πρὸς τὸν ἄλλον, εὐθέως ὁ νοῦς μεταστὰς ἠδέως μερίζεται ὡς ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ἐστενωμένος εἶργειν ἑαυτῷ τὴν φορὰν τῆς ἐξόδου, ἕως ὁ σὸς νοῦς καὶ τὸ πηγαῖον στόμα λύση τὰ πολλὰ τῶν λόγων ἐμφράγματα· ὅμως ἀπλώσας ῥιψοκινδύνῳ θράσει τὸν νοῦν ἐπ' αὐτῶν νήχομαι τῶν πραγμάτων.

2 Ἦρωμη, δίκαιζε τὴν ἰσόρροπον κρίσιν· πολλῶν στρατηγῶν εὐπορήσασα φράσον ποίῳ δοκεῖ σοι συμβαλεῖν τὸν δεσπότην· μόνος τετάχθω, φησίν, οὐκ ἔχων ἴσον. ἤδη μὲν οὖν ἔσβεστο τῆς τυραννίδος τὸ πῦρ ὁ Φωκᾶς, ἡ καταιγίς, ἡ μέθη, ὁ τῶν καθ' ἡμᾶς συμφορῶν πρωτεργάτης, ἡ τῶν ἐν ὑπνοῖς φασμάτων τιμωρία, ὁ τὰς καθ' ἡμᾶς αἱματώδεις ἐκχύσεις ἔχειν νομίζων εἰς τρισάθλιον κράτος, τῆς γῆς τὸ κῆτος, τὸ πρόσωπον Γοργόνος. οὐχ εἶλες αὐτόν, ὡς ὁ Περσέως πλάνος, ἀλλ' ἀντιτάξας τῷ φθορεῖ τῶν παρθένων τὸ φρικτὸν εἶδος τῆς ἀχράντου Παρθένου· αὐτῆς γὰρ εἶχες τὴν βοηθὸν εἰκόνα ὅτε προσῆλθες τῇ βορᾷ τοῦ θηρίου· καθεῖλες αὐτόν, οὐ κρεμασθεῖσαν κόρη μίαν σεσωκῶς, ἀλλὰ τὰς πόλεις ὄλας. τοιοῦτον οὐκ ἦν, κἂν γενέσθαι τις λέγη, τὸ πρὶν φονευθὲν κῆτος ἐξ Ἡρακλέους, οἷον καθεῖλεν Ἡρακλῆς ὁ δεσπότης κῆτος τύραννον, οὐ μίαν φθεῖρον πόλιν, ἀλλ' ἐκθέριζον τὴν πολιτείαν ὄλην. πλὴν μισθὸς ὑμῖν ἐστὶν εὐτρεπισμένος, οὐ μισθὸς ἵππων τῆς φθορᾶς ἀνωτέρων· μῦθος γὰρ οὗτος καὶ κεχρωσμένος ψόφος, εἰ μὴ τις, ὡς σύ, γνωστικούς ἔχων τόνους ἀλληγορήσει τὴν σπορὰν τῶν ἀρσένων ἀφθαρτον εἶναι τῇ μεταδόσει τοῦ γένους ἄλλου μετ' ἄλλον ζωπυρούντων τὴν φύσιν. οὐχ οὗτος ὑμῖν, μηδὲ τοιοῦτον λάβοις μισθὸν δι' ἡμᾶς, ἀλλ' ὀχήματος τύχοις ζωῆς τρεχούσης εἰς ὁδοὺς ἀφθαρσίας. ἐπεὶ δὲ λοιπὸν καὶ τὰ τοῦ δήμου θράση συνεκτραφέντα τοῦ τυράννου τῇ μέθῃ ἔνοικον εἶχε τῶν μελῶν ἀταξίαν, σχεδὸν δὲ πάντας τοὺς πολίτας ἢ Πόλις πεφυρμένους ὥδινε Κενταύρου δίκην τετμημένοι γὰρ καὶ κακῶς μεμιγμένοι πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἡσυχολοῦντο συγχύσεις, ἰατρὸς ἐλθὼν κυρίως Γαλήνιος καὶ τὰς ἀτάκτους ψηλαφῶν ἀρτηρίας σφύζουσιν αὐτὸς οὐ παρείδες τὴν νόσον, καὶ τμητικῇ μὲν οὐδαμῶς διαιρέσει οὐδ' αὖ γε τοῖς στύφουσιν ἐχρήσω τόνους, μαλακτικῶ δὲ καὶ λαλοῦντι φαρμάκῳ ἔπεισας αὐτοὺς ἐκ μόνης εὐταξίας τὸ θηριῶδες τοῦτο μὴ νοσεῖν πάθος, ἄνω δὲ μᾶλλον τὴν λογικὴν ἔχειν φύσιν, κάτω δὲ ῥίψαι καὶ καλῶς

ἐκλακτίσαι τὸ κτηνόμορφον τῆς ἀταξίας τέρας, μή πως παρατραπέῖσα τῆς τετριμμένης ἢ φατνιώσα τῶν φρενῶν ἀταξία τὸν νοῦν ἑαυτῇ συμπλανώμενον λάβῃ. οὕτως ἄριστα τοὺς διεστῶτας τρόπους τῶν δημαγωγῶν συμβιβάζεις ταγματῶν καὶ σύνθετόν τι ζῶον ἐξ ἐναντίων συνθεῖς λογισμῶν εἰς ἔνωσιν ἤρμοσας καὶ τοὺς ἀποσκιρτῶντας ἀλλήλων τρόπους εἰς ἓν συνήψας καὶ κατώρθωσας μόνος ὃ μὴ κατορθοῦν εὐπόρησεν ἢ φύσις. τούτῳ θέλοντες τῷ μεγίστῳ πράγματι μνήμην συνάψαι συμφερόντως ἢ Πόλις γράφουσιν ὑμῖν τὴν κάτωθεν εἰκόνα, εἰ τὴν ἄνω γὰρ ἄλλον εἶχες ζωγράφον. ἐπεὶ δὲ πάντας, οἰκοδεσπότου δίκην, τοὺς ἔνδον ἡμῶν ἐξεχέρσωσας τόπους καὶ τὰς ἐνοίκους τῶν παθημάτων φλέβας τῷ σῶ κενώσας εὐσεβεῖ καθαρσίῳ τῆς ἔνδον ὠμότητος εἶρξας τὴν βλάβην, ἐκτὸς δὲ λοιπὸν καὶ τὰ τῆς Θράκης νέφη χειμῶνας ἡμῖν ἐξανέστησεν μάχης, καὶ πῆ μὲν ἢ Χάρυβδις ἢ Σκυθοτρόφος σιγᾶν δοκοῦσα ληστρικῶς ὠδοστάει, πῆ δ' αὖ συνεκθέοντες οἱ Σκλάβοι λύκοι τῇ γῆ συνῆπτον τῆς θαλάττης τὸν σάλον, καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν αἵμασιν πεφυρμένος ὁ ῥοῦς ἐρυθρὸς ἐκ βίας ἐγίνετο, κάκεῖθεν ὥσπερ ἀντερίζουσα πλέον ἀντιπρόσωπος ἢ δυσάντητος θεὰ τῆς Γοργόνας προσῆκτο τῆς τοῦ Περσέως· καὶ πᾶς ὁ κόσμος ἦν ὁμοῦ πεφυρμένος. σὲ δὲ στρατηγεῖν ἦν ἀνάγκη τῆς μάχης· τυχὸν μὲν ἄλλος ἐν τοσαύτῃ συγχύσει οὐκ ἂν κυβερνᾶν ῥαδίως ἠνέσχετο, ὑμῖν δὲ δόξαν ὥστε πᾶν τὸ φορτίον, εἴπερ δυνηθῆς, ἀντὶ πάντων βαστάσαι, ἀπηγόρευσας τῶν σεαυτοῦ φροντίδων καὶ σὰς ἐποίου τὰς ἀπάντων φροντίδας. καὶ πολλάκις τὸ τόξον ἐντεῖναι θέλων βαλεῖν τε τὴν Χάρυβδιν εἰς τὴν Γοργόνα τὴν πετροποιὸν τῶν θεατῶν εἰκόνα, στραφεὶς ἐπέσχες τὴν βολὴν ἠπειγμένην· καὶ δὴ κατ' αὐτῆς ἀντιβάλλοντας βέλος ἀνθειλκον ὑμᾶς οἱ φιλόρπαγες λύκοι· χρόνῳ δὲ μικρῶ συγκροτῶν ἐκαρτέρεις μίαν κατ' αὐτῶν τριπλοκίνδυνον μάχην. ἐπεὶ δὲ ταῦτα τῆς ἀνάγκης τὰ ξίφη κοιναῖς καθ' ἡμῶν προσβολαῖς τεθηγμένα ταῖς σαῖς μερίμναις ἐν βραχεῖ διηρέθη, χειμῶν δὲ λοιπὸν οὐ μόνον τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς φορᾶς δὲ τοῦ χρόνου κατεκράτει· ἐν ᾧ μάλιστα ταῖς μερίμναις εἰσόδους τῆς νυκτὸς ὠδίνουσιν αἱ παρεκτάσεις, γνώμης ἐγίνου τὰς ἀπ' ἄκρων ἡλίου, ὡς ἦν ἐφικτόν, ἐκτεμεῖν περιστάσεις· πηγὴν γὰρ ἦδεις τῶν κακῶν τὴν Περσίδα. καὶ δὴ τὸ πρᾶγμα σχηματίζων ἐπλάσω σαυτὸν παρασχεῖν τοῖς πρὸ ἄστεος τόποις οὐχ ὡς τι τερπνόν· καὶ μάλιστα τοῦ χρόνου χειμῶνος ὄντος εὐπορεῖν εἰθισμένοις, ἀλλ' ὥστε τοῖς σοῖς μηδαμῶς βουλευμασι τὰ τῶν πολιτῶν συμπλέκεσθαι πράγματα, μηδ' αὖ γενέσθαι βλαπτικοῖς κατασκόποις ἔκδηλα τῶν σῶν σκεμμάτων τὰ δόγματα· καλύπτεται γὰρ ὡς νέφει κατάσκοπος ὄχλω παρεισδύς καὶ δυσεύρετος μένει. ἐκεῖσε γοῦν, κράτιστε, συλλέγων ὄλον τὸν νοῦν σεαυτοῦ καὶ σχολῆ σοφῆ τρέφων πάσας ἀνέγνως <τὰς> διατάξεις τῶν νόμων τὰς ἐξ ὄπλων καὶ πραγμάτων ὠρισμένας. ἀλλ' ἦν τὰ κρυπτά τοῦ σκοποῦ σου δόγματα λόγων ἀφορμαὶ τοῖς λαλεῖν εἰθισμένοις, παρ' οἷς ὀλισθήσασα τῆς ἔσω θύρας ἢ γλῶττα φεύγει καὶ βοᾷ πλανωμένως· ὅμως συνείδεις ταῦτα συγγνώμην ἔχειν. ἔδοξε γὰρ πως ἐξ ἀνάγκης εὐλόγου τοῦ πρὸς σὲ φίλτρου δυσφορεῖν ἢ κοινότης, οὐκ ἐκ φθόνου τὴν γλῶτταν ἠρεθισμένοι τοῖς βασκάνοις γὰρ οὐ φθονοῦνται φροντίδες, ἀλλ' οὐ στέγοντες τὴν ἀπουσίαν βλέπειν, κἂν πολλάκις τύχῳσιν ὠφελήμενοι. ἐνταῦθα τὸν πρὶν Ἥλιον μιμούμενος καὶ ταῖς ἐρήμοις ἐμβατεύων ἐτρέφου οὐ βρῶσιν, ὡς ἔδειξας, ἀλλὰ φροντίδας· οὐκ ἦν γὰρ ἔργον πολεμικῶν συνταγμάτων ὃ μὴ μετῆλθες τῇ σχολῇ τῶν σκεμμάτων, τυπῶν, προτάττων, εὐτρεπίζων, προγράφων καὶ σχηματουργῶν τῆς μάχης τὰς εἰκόνας ἄλλοις, σεαυτῷ, τῷ στρατῷ, τοῖς ἔθνεσιν, ὡς ἂν τις εἴπη περιλαβὼν ἐν συντόμῳ πρὸ τῶν ἀγῶνων τοὺς ἀγῶνας συλλέγων καὶ τὴν μάχην δρῶν ἐντελῶς πρὸ τῆς μάχης. ἄλλοι μὲν οὖν γράφουσιν, οἷς δοκεῖ φίλον, ὄρη, φάραγγας καὶ στενάς διεξόδους καὶ τὰς πετρώδεις ἐξοχὰς καὶ δυσβάτους δι' ὧν παρήλθες ὡς πνοὴ ταχυδρόμος, ὡς οὔτε πέτραις ἐκ βελῶν ἀφιγμέναις ἔνεστι βάλλειν, οὔτε μὴν ὀρύγμασι τὴν γῆν

ὕπογλύφοντας ἑλκύσαι κάτω, ἀλλ' εἰσὶ τείχη τοῖς ἐναντίοις ὄρη τὰς κλεῖς ἔχοντα τῆς ὁδοῦ πεφραγμένης. ἐβουλόμην δέ, καίπερ ὦν βραδυγράφος, τὴν συλλογὴν σου τῶν στρατευμάτων γράφειν τὴν εἰς ἅπαν γῆς ἐσκεδασμένην μέρος, βουλαῖς δὲ ταῖς σαῖς ἐν βραχεῖ συνηγμένην· οἱ σοὶ γὰρ αὐτοὺς ἦγον ἑλκτικοὶ λόγοι, ὡς εἴ τις ἄλλος ἐκ μιᾶς ὑδραργύρου σύρει τὰ χρυσαῖα συλλέγων σπαράγματα. πλὴν ταῦτα σιγῶ καὶ τὸν Εὐφράτου πόρον, δι' οὗ τρέχων παρῆλθες Εὐφράτου πλέον, τὴν δραστηκὴν τε καὶ μετ' ἔργων ἐμπόνων ὡς ἐν παρέργῳ συμφορὰν τοῦ Δούβιου, εἶγε προσήκει συμφορᾷ παρεικάσαι τὴν εὐσεβοῦντι δεσπότη πορθουμένην ἢ δυσσεβοῦντι Χοσρόη σεσωσμένην. ἤδη πρόσειμι τῇ Δαραρτάσει πόλει ταύτην δὲ φασι Περσικῶν ὀρισμάτων εἶναι βορείαν, τὴν δὲ πρὸς Νότον θέσιν ὅσον πρὸς ἡμᾶς ἀντικειμένως ἔχειν, καὶ τὸν κατ' αὐτῆς ἐν βραχεῖ παραδρόμῳ καμπτήρα τῷ τρέχοντι μορφώσω λόγῳ. τὸν Ἀρτασῆρ γάρ, δοῦλον ὄντα τὴν τύχην, τυραννικῶ λέγουσι καὶ θρασεῖ ξίφει Πάρθους ἀποστήσαντα τοῦ τότε κράτους εἰς αἰχμάλωτον ὄνπερ ἤρπασε θρόνον ἀντενθρονίζειν ἐν κακοῖς τὴν Περσίδα. χρόνους δὲ συλλέγουσιν, ὡς φασι, δέκα σὺν ἕξ διαδραμόντας ἐξηκοντάσιν ἐν οἷς τὸ πικρὸν τοῦδε τοῦ σπόρου γένος ἐξ αἱμάτων ὠδινεν αἱμάτων γόνον· ἐν γὰρ τῷ τῷ χρόνῳ παρεκτάσει ἐναλλαγὴν οὐκ ἔσχε τῆς μαιφόνου σειρᾶς ἐκείνης ἢ δυσέκλυτος δέσις, ἀλλ' ἐκ τέκνων εἰς τέκνα συμμετεπλάκη ὁ δεσμὸς οὗτος ἐν σφαγαῖς πεφυρμένος, καὶ πᾶς παρ' αὐτοῖς δυσμενῆς βροτοκτόνος ἔσπειρε τέκνον εἰς γονὴν πατροκτόνον, κάκεῖνος αὐθις ὡς ἐχίδνης οὐσίαν τὸν κληρὸν ἀντέπεμψεν εἰς τοὺς ἐκγόνους· καὶ ῥοῦς ἐχεῖτο τοὺς φόνους ἐπιρρέων ἕως πλατυνθεὶς εἰς ἀμέτρητον χύσιν ἔστηκεν ἐνθεὶς εἰς βυθὸν τὸν Χοσρόην. ἔδει γάρ, οἶμαι, τῆς Ἰωκάστης τὸν βίον ζηλοῦντας αὐτοὺς τῷ παραλλήλῳ φθόνῳ πρὸς τὰς ὁμοίας συμφορὰς ἀνατρέχειν. ἐκεῖνος οὖν ἔκτιζε τήνδε τὴν πόλιν εἰς πύργον ἄκρον, εἰς ἀπόρθητον τόπον, εἰς τεῖχος, ὡς ἔδειξε, τῆς ἀμαρτίας· ἐκεῖ γὰρ εἶχε Χοσρόης καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς ἑαυτοῦ προστάτας τοὺς ἄνθρακας, δεινῆ κρατηθεὶς εἰκότως ὑποψία μὴ τοὺς σεβαστοὺς αἰχμαλώτους ἀρπάσῃς. ἀλλ' αὐτὸς ἐλθὼν ὡσπερ ἀστραπῆς τάχος καὶ πλαστὸν αὐτοῖς σχηματουργήσας φόνον φόνον γὰρ αὐτὸς οὐδὲ βαρβάρων θέλει, εἰ μὴ καθ' αὐτῶν ἐκσπάσονται τὰ ξίφη, στήσας τε πολλὰς μηχανὰς τῶν ὀργάνων, κριούς, χελώνας, πετροπομποὺς σφενδόνας φράξας τε τὴν φάλαγγα καὶ τείχει νέῳ τὸ τεῖχος αὐτῶν ἐμπερικλείσας ὅλον ἅπαντας ἔνδον εἶλες ἐκ μόνου φόβου. πρῶτον μὲν οὖν, κράτιστε, τῶν σκύλων ὄλων ἀπηνθράκωσας τοὺς θεοὺς τῆς Περσίδος, δεκτὰς ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ σου προσφέρων τὰ τῶν προπάππων Χοσρόου κειμήλια· σβεννὺς γὰρ αὐτοὺς ἔφλεγες τὸν Χοσρόην, οὐχ ὡσπερ ἐχθρὸς τοῦ πυρὸς τῆς οὐσίας ὅλος γὰρ εἶ πῦρ τῷ Θεῷ συνημμένος, ἀλλ' ὡς ἐλευθέραν τε καὶ σεσωσμένην θέλων προσάξει τῷ Θεῷ καὶ τὴν κτίσιν. ἀπηλλάγη γὰρ καὶ τὸ πῦρ μολυσμάτων τῇ προσκυνήσει μᾶλλον ἐξυβρισμένον, ἔχει δὲ τιμὴν τὴν καλὴν ἀτιμίαν, τῇ σῇ καθαρθὲν εὐσεβεῖ καθαιρέσει καὶ συμφερόντως δυστυχεῖν ἠνέσχετο καλῶς τεφρωθὲν ἢ κακῶς ἀνημμένον. οὕτως ἐκεῖνο πᾶν τὸ πῦρ κατασβέσας ἀφήκας οὐδέν, πλὴν ὅσον λαλεῖν ἔδει, σπινθήρα μικρὸν εἰς τὸ φλέξει Χοσρόην.